

Päätös, johon haetaan oikaisua:

Hyvinvointilautakunnan päätös 20.3.2025 § 34, jossa lautakunta päätti, että Suomen kuninkaan kruunu siirretään jalokivinäyttelyn yhteyteen.

Asianumero: 218/12.03.03/2025

Oikaisuvaatimuksen tekijät:

Tanja Kavasvuo, museonjohtaja, Kemin taidemuseo, 040 357 6991

Janne Kuoppala, intendentti, Kemin historiallinen museo, 040 641 3105

Taustaa:

Vuonna 1918 taiteilija Eric O. W. Ehrström suunnitteli kruunun tulevalle Suomen kuninkaalle. Koska kuninkuus jäi toteutumatta, kruunuakaan ei valmistettu. Vuonna 1988 kemiläinen kultaseppämestari Teuvo Ypyä valmisti kruunun Ehrströmin piirustusten pohjalta.

Kaupunginhallituksen päätöksellä (21.6.2021 § 253) Jalokivigallerian näyttelytoiminta siirrettiin elinkeinopalveluista hyvinvointitoimialalle osaksi kulttuuripalveluita. Jalokivigallerian esineistö siirrettiin Kemin museoiden hoidettavaksi vuonna 2022, odottamaan tilojen järjestymistä kulttuurikeskukseen. Koska tila-asia ei ratkennut, Suomen kuninkaan kruunu asetettiin yleisön toiveesta esille Kemin historialliseen museoon.

Keväällä 2023 Kemin Matkailu Oy esitti ehdotuksen pienimuotoisemman jalokivinäyttelyn sijoittamisesta päärakennukseensa. Hyvinvointitoimialan vuoden 2024 talousarvioon varattiin tätä tarkoitusta varten 20 000 euroa, joka oli tarkoitettu vitriinien ja näyttelyn suunnittelun kustannuksiin. Näyttelyn suunnittelusta vastannut ulkopuolinen asiantuntija päätti rajallisen tilan vuoksi valita esillepanoon ainoastaan aitoja jalokiviä sekä sellaisten esineiden kopioita, joiden alkuperäisissä on runsaasti jalokiviä. Tarkoituksena oli tuoda esiin jalokivien käyttö alkuperäisessä kontekstissaan – koruissa ja kruununjalokivissä.

Tämän linjauksen mukaisesti Suomen kuninkaan kruunua, jossa ei ole aitoja jalokiviä, ei sisällytetty näyttelysuunnitelmaan. Kruunua varten ei myöskään hankittu erillistä vitriiniä, valaistusta tai näyttelytekstejä. Uuteen näyttelyyn ei sisällytetty myöskään monia muita aiemman Jalokivigallerian elementtejä. Tavoitteena oli, että uusi kokonaisuus ei näyttäytyisi supistettuna versiona vanhasta näyttelystä, vaan täysin uudelleenbrändättynä, loisteliaisiin jalokiviin keskittyvänä galleriana.

Näyttelysuunnittelijan tehtävänä oli ainoastaan näyttelyn suunnittelu. Käytännön toteutus jäi museohenkilöstölle. Projektin edetessä esitettiin vaatimuksia kruunun sisällyttämisestä näyttelyyn, mutta niihin vastattiin edellä mainituin perustein. 28.11.2024 järjestetyssä keskustelussa Kemin Matkailu Oy:n toimitusjohtaja totesi, ettei kruunu ole näyttelylle välttämätön.

Oikaisun perusteet

1. Valmistelu ja päätöksen perustelut

Lautakunta teki päätöksen kruunun siirtämisestä *Ajankohtaista ja valmisteilla olevat asiat* -pykälässä, vaikka asia ei ollut erikseen esityslistalla eikä sitä ollut valmisteltu. Esittelijän alkuperäinen ehdotus oli tiedoksi merkintä, ei siirtopäätös. Päätöksestä puuttuvat perustelut. Siitä ei ilmene, miksi siirto on tarpeen.

→ Hallintolaki 31 § (Selvittämisvelvollisuus) ja 45 § (Päätöksen perusteleminen).

2. Näyttelysuunnittelijan tekijänoikeus

Lautakunnan päätös siirtää kruunu näyttelyyn vastoin suunnittelijan käsikirjoitusta puuttuu tekijänoikeuden suojaamaan aineistoon. Näyttelykäsikirjoitus on teos, joka sisältää valinnat näyttelyn teemoista, esineistä, visuaalisesta järjestelystä ja tilankäytöstä.

→ Tekijänoikeuslaki 404/1961, erityisesti 1, 2 ja 3 §.

3. Toimivalta

Kemin kaupungin hallintosäännön mukaan museonjohtajalla on toimivalta päättää kaupungin kokoelmiin kuuluvasta taiteesta ja esineistöstä. Lautakunnan päätös ohittaa tämän toimivallan.

→ Hallintosääntö 2025: 34.7.

4. Kruunun nykyinen sijoitus palvelee kuntalaisia tarkoituksenmukaisesti

Museon perustehtävä on tuottaa kulttuuripalveluja ensisijaisesti kuntalaisille. Kruunu on nyt esillä historiallisessa museossa osana pysyvää kaupungin historiaa esittelevää näyttelyä. Se on helposti saavutettavissa ja osa paikallista kulttuuriperintöä sekä museo-opetusta.

Oikaisuvaatimus

Esitämme, että Hyvinvointilautakunta ottaa edellä esitetyt seikat huomioon ja kumoaa päätöksensä 20.3.2025 § 34 siltä osin, kuin siinä päätetään Suomen kuninkaan kruunun siirtämisestä jalokivinäyttelyyn.

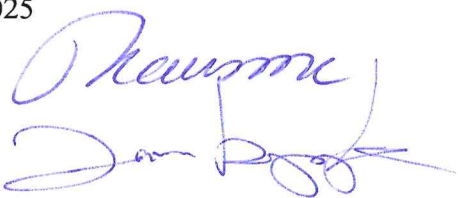
Esitämme, että kruunu säilytetään nykyisellä paikallaan Kemin historiallisessa museossa, ja että lautakunta tunnistaa ja tunnustaa sen merkityksen osana kaupungin omaa kulttuuripalvelua.

Yhteismarkkinoinnin ja ristiinpromootion keinoin molemmat näyttelyt voivat vahvistaa toistensa vetovoimaa ja merkitystä ilman tarpeetonta vastakkainasettelua.

Kemissä 14.4.2025

Tanja Kavasvuo

Janne Kuoppala

Two handwritten signatures in blue ink. The first signature, above the name Tanja Kavasvuo, is cursive and reads 'Tanja Kavasvuo'. The second signature, above the name Janne Kuoppala, is also cursive and reads 'Janne Kuoppala'.